

Մէզ քիւր ի վաղինա բում տասր, Գա-
լաթ առա Եհրեւէ գալորըը քաա Մ. Վէ-
ի վէ գումարանեաընըն 68 նիւմբօլու
է ճգախանէ սինտէ սաթիլրը :

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Ստորագրում հաղթելով, ինչպես...

— Պատահական սխալներ, Միտհամ...

— Սուսամ ճեղքներին տեսնել...

— Մեծարիք նազը բեմալ բաշա...

— Բենճենյան կրկին, զապիտե...

— Սօֆիա սանճաղընտա արդու...

— Միտհամ բաշա հաղթելով...

— Սըրգ աճենթի Մ. Խըրիսթի...

— Պու թերե վտրնատա վեֆաթ...

— Սալե արաջաբ, տեղիք նեֆեր...

— Պեթիլի Խաչն տեղիք անը շա...

Ի Լ Ա Ն

ՕՍՏՐՈ ՕԳՈՄԱՆ Պանդար ճանիպինտեն 50 վե 100...

Ի քի ֆայիլե գարբարը պրիլիքտե...

Անիտե տեղիքանը վուգուի հալի...

(Գուրիկ)

Պեթիլի Խաչն 1873 Վե. 28...

Տիւն տեղի Եվդիկիսի կրկին պիր...

Տերե-Խի Նուր մահելտե, Եհնուտի...

Տիւն քի Խաչն չոնուրն էլլերի վե...

Վուգու պուլուպ, պիր թագըմ...

Ինկիլթերիս

Լոնտա 13 մարտ

Վիլիքեւա պուլարն տեղամ իթ...

ՅԻՆՍՈՒ

Բորիս 13 մարտ

Տեօրտինճիկ միեարն եարբը...

ԹԻԻ Զ ԶԱՐԻՑԻ

Լիլլերու 12 մարտ

Միտիլիկ Նիւ Գրէտն բաժնու...

Լոնտա 12 մարտ

Վիլիքեւա կրկին ֆիլեաթը...

ՍԱՐԴԱՅԻՑԻ

(Առանձին Բաժնու)

Բարիս 14 մարտ

Խահաթ Բուսուր...

Բարիս 14 մարտ

Խահաթ Բուսուր...

Բարիս 14 մարտ

Պու կիճեթի Ագապեան վարժարան...

— Ագապեան տիւնլեյրին տեսն...

Չեվալլար, թեւեղիլերի անճագ...

ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Շնչառութիւն մակագրով Մանգու...

Միտիլի Խաչն 1873 Վե. 28...

Չեվալլար, թեւեղիլերի անճագ...

Միտիլի Խաչն 1873 Վե. 28...

ուածինը այսօր տարբերքն է և ջերմութեան միջոց և բացարձակ չէս հարկաւոր է կենդանական կենաց պահպանութեանը . և բնութեան մէջ ամենահզօր և մեծագործութիւններ կատարող տարբերքն է . միւսը ինքնին ամենայնիւ անբաւական է թէ կեդրոնական կեանք և թէ բոց պահպանելոյ . Եթէ միայն թթուածին չնչմբ առանց ուրիշ խառնուրդի մը՝ մեր կենդանական ոգին տարօրինակ աշխոյժութիւն մը պիտի գգնուէ , և մեր մարմնոյն հեղուկները աւելի մեծ արագութեամբ պիտի շրջան ընեն . բայց մեր անշուշտ շուտով պիտի կորնչիմք մեր կենդանական կազմուածքին մէջ հաւքուած արագ և անբնական ջերմութեան պատճառաւ :

Թէ որ բորակածինը օդէն դուրս հանուէր, այն ատեն այրումը կամաց և աստիճանաւ չի պիտի յառաջ երթար հիմակուածին պէս, այլ ամենասոսկալի և անդիմադրելի արագութեամբ ոչ թէ միայն փայտերը և սծուխները՝ հապառաւ քարերն ու երկաթը և ուրիշ մետաղներն պիտի բոցավառէին համայն բնութեան մէջ՝ աւերում և կործանում յառաջ բերելով Եթէ մինչև անգամ այս երկու կազմուած համամասնութիւնը փոխուելու ըլլայ՝ անմիջական ֆլասակար արդիւնքներ յառաջ կուգան . Եթէ մթնոլորտի մէջի թթուածին կազմը հիմակուածինն քիչ ըլլար, կրակը պիտի կորսնցնէր իւր զօրութիւնը , կանդեղները բաւական լոյս չ'պիտի տարածէին , և կենդանիներն ալ իրենց կենսական գործողութիւնները անհնարին գոյութեանը ներսով և նեղութիւններով պիտի կատարէին , ընդհակառակը եթէ բորակածինը պակսէր և թթուածինը աւելնար՝ չնչուութեամբ ներս սնուած օդը հիմակուածին շատ աւելի գրգռիչ պիտի լինէր և արեան շրջանը շատ պիտի արագանար , հետեւապէս երակները այնպիսի չափազանց գործողութեամբ և գրգռումով շուտ պիտի վերանասուէին և մարմինն ալ անտարակոյս պիտի մաշէր ու հատնէր . Դարձեալ եթէ թթուածինը բոլորովին դուրս ձգուէր մթնոլորտէն և միայն բորակածինն մնար՝ կրակ և բոց բոլորովին պիտի մարէին , և բուսական ու կենդանական ամէն ճիւղերու մէջ աւերում պիտի յառաջ գար . Քանզի վառուած ճրագ մը կամ կանդեղ մը մինչև անգամ մէկ վայրկեան չ'կրնար վառիլ բորակածին կազմի մէջ և եթէ անոր մէջ որ և է կենդանի մը դնելու ըլլաւ անմիջապէս հեղձամահ կըլլայ . Դարձեալ ոչ թէ միայն մթնոլորտին բաղկացուցիչ մասանց փոփոխութիւնը՝ ալ մինչև անգամ անոնց սեպհական ծանրութեան ամենափոքր փոփոխութիւնը ազդեալի հետեւանքներ յառաջ կ'բերէ :

Բորակածինը հասարակ օդէն քիչ մը թեթեւ է . և այսպէս կրնայ մթնոլորտին վերի սահմանները ելնել , ճնշումութեան մէջ ամէն անգամ մեր թոքերէն դուրս տրուած օդը գլխաւորաբար բորակածինէ կը բաղկանայ , որնոր բոլորովին անյարմար է վերջապէս ներս չնջելոյ . և ուստի դեռ երկրորդ շնչառութիւնն չըրած մեր դուրս տուած բորակածինը գլուխներէս վեր կը բարձրանայ :

Արդ՝ եթէ բորակածինը հասարակ օդէն քիչ մը թեթեւ լինելու տեղը անոր հակառակ կամ ամենափոքր աստիճանաւ մը անկէ ծանր լինէր , երկրիս մակերեւոյթին վերայ պիտի հաւքուէր

ու տատանէր , և մասնաւորաբար մեր սենեակներուն մէջ , և այսպէս հիւանդութիւններ՝ համաճարակ տխտեր՝ կործանում և մահ պիտի յառաջ գար մեծ արագութեամբ . Բայց հիմա մեղ չընապատող օդէն թեթեւ լինելով վեր կենէ և ոչ ևս կ'նչեմբ զայն կրկին :

Այսպէս մեզ ու մեր աշխարհը շրջապատող մթնոլորտին մէջ ալ կը տեսնեմք համայն տիեզերաց ամենախմաստ Հեղինակին բարեացակամ հանճարը . և թէ նա ինչպէս մեզ երջանիկ ընելոյ նպատակաւ գոյացուցած է ամենայն ինչ :

Մթնոլորտը կամ մեր հանապազօրեայ շնչած օդը կենաց տուածին և գլխաւոր պիտոյքն է . առանց ջրոյ՝ հացի՝ և այլ բնական օրհնութեանց կարելի է քիչ մը ժամանակ ապրիլ . Իսկ առանց օդոյ մինչև անգամ քանի մը վայրկեան ապրիլ անկարելի է : Առողջ և հանդարտ վիճակի մէջ ապրող մարդ մը մէկ օրուան կամ քսան և չորս ժամու մէջ 3240 հօսայ մաքուր օդոյ անհրաժեշտ կարոտութիւն ունի . շնչառութեան համար , իւրաքանչիւր շնչառութեան 50 տրամ հաշուելով ինչպէս որ նախորդ պատեհութեամբ ըսինք :

Արդ՝ մեր կենաց այս անհրաժեշտ և յոյժ թանկագին կարոտութիւնը ճշրիւպէս և լիովին յագեցնող այն մեծ խնամակալը ինչ գոհութեան՝ ինչ շնորհակալութեան և դէպի իրեն ինչ երախտագիտական քաղցր և փափուկ զգացմանց արժանի է : Թող ազնուամիտ ընթերցողը լրջութեամբ խորհի սոյն Աստուածապաշտական ամենակարեւոր կէտին վերայ :

Ի Զ. Ստեփան Իւթիւնեան

(Ն Է Վ Ի Թ Է)

ՊԵՏԻՆԻՔ ԲԷՆԻՔ

Ինչպիսի պէտքեր բէհրիզ մինասի պէթիլէ , Ժուրնալ տէ Տէպա նամ զա . զէթատա օրու հագգընտա Թիտէթի թէվարիսէ մալիւմաթլար օգուսմուշ տուր :

Էվիլէլա շուշու սէօյլէմէլիլիզ քի , օրուս պաշլանըլըլընտա , քիւ թէվզի օրուսմագ Թաթիթի , 1091 սէնէսին տէ , Պէնէվէն (իթալեաաա տըր) շէհարի սինօդուստան իհտաա օլուսմուշ տուր :

Օրուս , մէզէսպէ պիր առէթ օլտուղու ճիհէթլէ բէք էսկի պիր շէյ օլուպ , Հինտիսթան վէ Բիւրտիսթան վէ Թիւնիկէ վէ Մըսըր մէմէքէթլէրին տէ զաթէն վար իտի : Մէմալիքի մէզքիւրէթէն Մըսըրտա , Հերթօտ նամ շէօհրէթշուար միւլէրիթիսին պէտանընա նէզարէն , կէրէք օրուս կիւնլէրին տէ վէ կէրէք ալլահյարա (պութ) գուրպալար քէսիլտիլի վագթթտա , էհալի պիրպիրինէ գամլէ իլէ վուրուր իտի , Բոււմար վէ Բոմալլար պագթ ալահյարէնա (պութ) հիւրմէթէն օրուս կիւնլէրի թախսիս իլլէմիլէր իտի : Ամէրիգանըն էսկի էհալիլէրինտէ օրուս թուլթագ առէթի զիեատէ եաեթլըն իտի : Սէն-Տոմինիկ վէ եալսոտ Հայթի (Անթիլ Թատարալընտա տըր) ճէզիլէսինին էհալիսի , պիր չօգ կիւնլէր օրուս թուլթարագ , ալթուն իսրաճընա միւլաշէրէթլիտէրլէր իտի :

Չին ալիմէրի , եալուր եզդագ վէ կիւզէ հալա իթմէք իլին , Չին էհալիսինէ օրուսլար թախսիս , վէ օլկիւնլէրտէ գաաապարա էթ սալթալարըն մէն իտէրլէր : Չին էհալիսի , քէմալի տիգգաթլէ մէզքիւր կիւնլէր

տէ օրուս թուլթարալար : Մըսըրտաքի իլմի իլահիլէ (աստուածաբանութիւն) աշինա իսրիսթիւնալար , էսկի վագթթլարտա օրուս թուլթագլըլընտա Թիտիլէր : Մէրգուսմանտէն իսկէնտէրիլէլի Սէն-Քիլէման նամ քիմէսնէ էօյլէ ինանմագտա տըրքի , հէր պիր շէյի եէեիպ իլէն աաալար շէյթանտան զիեատէսիլլէ թաճիլ օլտուղլար կիպի , օրուս վէ եալսոտ բէհրիզ թուլթանլար իսէ , շէյթանտան ազ թաճիլ օլուրլար իմիշ :

Իսլամար հէր սէնէ րամաղան աեթնտա օրուս թուլթարալար , զիրա Գուրանը Եէրիթ րամաղան ալընտա հագրէթի Մուհամմէտէ իմլա օլուստու , շէհրի մէզքիւր կիճէլէրի . քեաֆթէյի միւարէլէր գանտիլլէրլէ թէնվիլ գըլընըր :

789 սէնէսինտէ , իմէրաթօր Շարլըմանը պէօիլէք բէհրիզ կիւնլէրինտէ բէհրիլին եէեէն աաալարը գաթլէ հիւքմ իտէր իտի :

Հալ պու քի , վագթթլար զիեատէ տէյիլլէրէք , աաըր հագթրտա պէօիլէք բէհրիլ զաեթլէլէ խաֆիլլէնմիշ տիր :

ՊԻՐ ԹԱՄԱՆՔԻԱՐ

Կօլուս նամ զագթթաաա շու վէճհ իլէ օգուսմուշ տուր :

Բարիսին բօլիս մէմուրլարընտան Մ. Պէրիօն նամ մէմուր , Լուվըր նամեալը քէնարընտա վագթ պիր խանէտէ սաքին օլուպ , միւթէվէֆա Լըմէր իսմինտէ ինթիեար պիր Թատալըն նասըլ օլուպտա էօյմիլ օլտուղուսմու մուայեէնէ իթմէնէ թալիսի օլուսուպ , միւմալիլէյ մէմուր մէզքիւր խանէյէ կիթտիքտէ , զայլէթլէ ըրգգաթէնլիլ պիր մէնզարէ միւլահէտէ իլլէմիշ տիր . շէօյլէ քի , քէնտի էօմիլիլէ տիլէն մէ իլէ կէշիլմիշ օլան մէրգուսմ իսթիեար , ուֆաճըք պիր օտաաա սաքին օլուպ , էսկի պիւսկի պիր օթ եաթագ իւզէրինտէ եաթմագտա , վէ մէզքիւր օտա իլին սէնէտէ 10 ֆրանք իճար վիլմէքտէ իտի : Մէրգուսմուն նաշէսի , պաշը , սէօնմիւլ քէօմիլլէր իւզէրինտէ պուլուստուղու , վէ եիւզլէրի իլէ , կիլինմիշ օլտուղու էսկի բանթօլօն վէ եէլէք վէ կէօմիլէ տիլէ եանմիշ օլտուղու հալտէ , օտա գաթուստունն թա եանընտա պուլուսմագտա իտի :

Մէրգուսմուն նասըլ օլուպտա էօլմիւլ օլտուղու մուայեէնէ օլուստուգտա , հալանըն սօղուգ օլմասը սէպէպիլլէ բաթմագ իլին օտաաա Թիլէլա գաթագ , քէօմիլլէ պուլուսան կագ մէրգուսմուն պաշընա վուրմուշ , վէ պիր ալ սօլուգ ալմագ իլին օտա գաթուստուն ալտըլընտա , աալա , իմտաաա աաաա զաթրամագաթըլըն տիւլիպ վէֆաթ իլլէմիշ տիր :

Մէրգուսմուն օթ եաթաղը եէրինտէն գալտըրլըլըլտա , ալթընտան , իլինտէ 60 000 ֆր . պուլուստուղու հալտէ պիր էսկի թօրպա չըքմըշ տըր :

Թահգըք օլուստուղունա նէզարէն մէրգուսմ իսթիեար , սէնէտէ 3000 ֆր . կէլիլի օլտուղու հալտէ , չօգ կիճէ աճ եաթմագտա իմիշ :

— 1872 սէնէսինտէ զարգ օլան կէմիլլէրին բաթաթիսթիլի պու քէրէ նէշը օլուսմուշ տուր : Մէզքիւր բաթաթիսթիլէ նէզարէն , սէնէյի մէզքիւր գաթիլընտա , ճէման , 2682 կէմի զարգ օլուպ , պուլուստուսմ , 1312 գըլթաթ , ինկիլիլ , 239 ու ֆրանսը , 222 սի Ալման , 211 ի Ամէրիգա , 194 իւ Նօրվէնիա , 103 իւ Հօլանտա , 78 ի իթալեա ,

71 ի Շըվէտ , 56 սը Տանիմարգա , 44 իւ Եուսան , 42 սի Բուս , 33 իւ Իսրանեոլ , 19 ու Ալթաթիւա , 18 ի Բօրթուքէք , 4 իւ Օսմանլը , 4 իւ Պըրագիլեա , 4 իւ Պէլիլի , 3 իւ Շիլի , 2 սի Նիքարակիւա , 2 սի Արժանթին ճիւմհուրիեթի , 1 ի Սէն-Սալվաթօր , 1 ի Կիւաթէմալ , 1 ի Մէքսիգա , վէ 1 ի Բէրու կէմիլի օլուպ , 19 կէմի տէ գանղի սանճագ թահթընտա օլտուղու աշխաթլմամըշ տըր :

Սէնէյի մէզքիլլէտէ , ճէման , 244 վաթօր զարգ օլուպ , պուլուստուսմ , 142 սի ինկիլիլ , 56 սը Ամէրիգա , 11 ի Իսրանեոլ , 8 ի Ալմանեա , 6 սը Ֆրանսը , 4 իւ Պըրագիլեա , 3 իւ Հօլանտա , 3 իւ Նօրվէնիա , 2 սի Բուս , 2 սի Պէլիլ , 2 սի Շըվէտ , 1 ի Բօրթուքալ , 1 ի Բէրու , 1 ի Իսրիկիլէյ , 1 ի Արժանթին ճիւմհուրիեթի , վէ 1 ի Կիւաթէմալ վաթօր օլտուղու աշխաթլմամըշ տըր :

— Սէն Բէթըրսպուրկտան եազըլտըղընա կէթրէ , ալաֆրանկա իեաթիլարըն 24 իւնիւ կիճէսի , մէշհուր թէաթիթօ սեուստուսմ Բաթիլին մէնֆաաթընա օլաթագ պիր սեուս իճար իտիլիպ , հազըրուն թարաֆընտան , մէրգուսմէն , 30 պէն ֆըրանք գըլմէթիլտէ միւնէվհէրի պիր պըրօշ հէտիեթ թագտիմօլուսմուշ վէ օթուգ քէրրէ շէնաեա չաղըրլըպ , իլհարը մէմուսիլէթ իտիլիլ վէ օլաթա տէօրթ եիւզտէն զիեատէ պուքէթ շէնաեա Թիլլըշ տըր :

— Պիր Էվրօպա զագթթաաա շու վէճհ իլէ օգուսմուշ տուր :

Մաաա Ռ. . . գօճաթընտան սիւսէ տալիլ եէնի պիր շէյ իսթիլ :

— Լաքին , ազիլիմ , տէր գօճաթ , իքի ալտան պէրու պու իւլիւնիւ տէֆաաթ տըր , պիլիսին քի . . .

— Ալմասան մէվթիմ սէպէպ օլուսուն , վէ պէնի կէօմմէք իլին , պիր ֆիսթանտան զիեատէ մէսարիֆէ Թիւլալ օլուսուն , տէր գաթըսը ընդըրաթ :

— Ազըլմագուրուսուն էմմա , էօյլէ պիր մէսարիֆիտէ պիր տէֆա իտէր գուրթուրուսմ . . . տէյի իլալէ իտէր գօճաթ :

— Մէմէքէթէյն պէյի բրէնա Շարլ հագթթիլլէրի , միլլէթ մէճիլիլին մարթըն օն իւլիւնէ գաաթար թաթիլինի էմր իթմիշ տիր :

Մէմէքէթէյն թարաֆընտան պիւրէր մասլահաթ իւլաթարըն Բոմա վէ վաշինկիթընա նասպը , հիւքիլմէթ թաթաթընտան թէթիլիլ օլուստուղու կէնէտէ եազըլմը իտի : Պու քէրրէ վարիտ օլան հալաթիսէ նէզարէն , Բոմաեա պիր մասլահաթ իւլաթարըն թաթիլին թէնսիպ օլուսմուշ իսէ տէ , վաշինկիթընա թաթիլին օլուսմասը իճապ իթմէքէթէկի ճէվապը վէրիլիլ տիր : Էհալիտէն պու սէնէ զէճիլիլէ րուսուսմուս Թաթը մուգարէր պուլուսմուշ իսէ տէ , րէսմի մէզքիւրուն լալլըլ թէմէնիսի խուսուստունտա , պիր գաշ պին իմզալը միւլաթէրլէր հիւքիլմէթ թագտիմ գըլընմըշ տըր :

— Ինկիլիլէրա մատէնլէրինտէ քէօմիլիլին աղալմասը կիւնտէն կիւնէ ֆիեաթընըն թէրագթըսը մուսիպ օլտուղունտան , Հինտաաալարընտա վագթ Լաթօն նամ ճէզիլլէտէ քիւլլիլէթլի քէօմիլ օլտուղու պուլուստան ազաթմ խապէր վէրիլիպ , պու տէֆա մուայեէնէ տալիլ օլուստուգտա , գազըլմեա շաեան օլտուղու թէպէյիլին իթմէկին , 450 000 Լիւրա սէրմաեէ էլէ Լօնտաաա պիր գուսմաեանըն թէշէթիլ օլուստուղու թաթմաա օգուսմուշ տուր :

